

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

13 Si perple cum te reddunt mala, tunc minus imple.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

maiorum consuetudines cum Ecclesiastica regula sint permittit.

¶ Neque monasteriorum] In concilio ipso postremo Colonia excusos, abest vox, neque. In ceteris autem editionibus sic legitur, privatæ monasteriorum consuetudines contra ecclesiasticas regulas sint permittit.

DISTINCTIO XIII.

I. Item adversus naturale jus nulla dispensatio admittitur, nisi forte duo mala ita urgeant, ut alterum eorum necesse sit eligi.

C. I. ¶ Minus malum de duobus eligendum est.

Unde in Concilio Toletano s. c. 2. legitur.

¶ Vo a mala licet sint omnino cautissime præcavenda, tamen si periculi necessitas ex his unum perpetrare b compulerit, id debemus resolvere, & quod minori nexu noscitur obligare. c ¶ Quid autem ex his levius quidve sit gravius, purè d rationis acumine investigemus. Etenim dum peccare compellimur, creatorem quidem offendimus; sed nos tantummodo maculamus. Cum vero noxia promissa complemus, & Dei iustia superbè contemnimus, & proximis impia crudelitate nocemus, & nos ipsos crudeliori gladio trucidamus. Illic e enim duplici culparum telo perimimur, f hic g tripliciter jugulamur.

¶ In ipso concilio capite multa antecedunt, & sequuntur, quæ perlegendæ sunt.

C. II. ¶ De eodem.

Item Gregorius in moralibus, in c. 40. Job. 132. c. 18. 19. & 20.

Nervi testicularum Leviathan b perplexi sunt; quia suggestionum i illius argumenta implicatis inventis k illigantur, ut plerisque ita peccare faciant, quatenus si fortasse fugere peccatum appetant, hoc sine aliquo peccati laqueo non evadant, & culpam faciant, dum vitant, ac nequaquam se ab una valeant solvere, nisi in alia consentiant se ligari. ¶ Quod melius offendimus, si qua ex conversatione hominum illigationis hujus exempla proferamus l. & nonnulli m in-tersest. ¶ Ecce quidam, dum mundi hujus amicitias appetit, cullibet alteri similem sibi viram ducenti, quod secreta illius omni silentio contegat, se iurejurando constringit. Sed is, cui juratum est, adulterium perpetrare cognoscitur, ita ut etiam maritum adulteræ occidere conetur. Is autem, qui iurandum præbuit, ad mentem revertitur, & diversis hinc inde cogitationibus impugatur, atque hoc silere formidat, ne silentio n adulterii simul & homicidii particeps fiat, & proderè trepidat, ne reatu fe perjuri obtingat. Perplexus ergo testicularum nervis ligatus est; quia in quamlibet partem declinet, metuit ne à transgressionis contagione, liber non sit. ¶ Alius euncta, quæ mundi sunt, deserens, atque per omnia frangere proprias voluntates quærens, alieno se subdere regimini appetit: sed cum, qui sibi apud Deum præesse debeat, minus cauta inquisitione discernit: cui fortasse is, qui sine iudicio legitur, cum præesse jam ceperit, agere o quæ Dei sunt, prohibet; quæ mundi sunt, jubet. Pensans itaque subditus, vel quæ sit culpa inobedientiæ, vel quod contagium secularis vitæ, & obedire trepidat, & non obedire formidat; ne aut obediens, Deum in suis præceptis, deserat, aut rursus non obediens, Deum in electo priore

a Ivo p. 12. c. 16. Pam. l. 8. c. 19. b al. temere. c al. temperare, c obligari. d al. pia. e al. pio. f al. pio. g al. pio. h al. pio. i al. pio. j al. pio. k al. pio. l al. pio. m al. pio. n al. pio. o al. pio. p al. pio. q al. pio. r al. pio. s al. pio. t al. pio. u al. pio. v al. pio. w al. pio. x al. pio. y al. pio. z al. pio.

contemnat, & infra. ¶ Alius pensare pondus honoris ecclesiastici negligens, ad locum regiminis præmissis ascendit. Sed quia omne quod hic eminet, plus meritis afficitur, quam honoribus gaudet, dum eor tribulationibus premittitur, ad memoriam culpa revocatur, doletque se ad laborem cum culpa pervenisse, & quam sit iniquum quod admiserit, ex ipsa fractus a difficultate cognoscit, Rem igitur se cum impensis præmissis agnoscens, vult adeptæ sublimitatis locum deserere, sed timet, ne gravius delictum sit suscepti gregis custodiam reliquisse, vult suscepti gregis curam gerere, sed formidat, ne deterior culpa sit, regimina pastoralis gratiæ b empta possidere. Per honoris ergo ambitum, ligatum culpa hinc inde se conspicit. Esse quippe sine reatu criminis neutrum videt, si aut susceptus semel grex relinquatur, aut rursus sacra actio seculariter empta teneatur. Undique metuit, & suspectus latus omne pertimescit, ne aut stans in empto regimine non digne, luceat, quod non etiam deserens i emendat, aut certè regimine deserens, dum aliud flere nititur, rursus aliud de ipsa gregis destitute committat, & infra.

2. pars. ¶ Est tamen quod ad destruendas Beemoth e verius subtiliter d fiat, ut dum mens inter minoræ, & maxima peccata constringitur, si omnino nullus sine peccato evadendi aditus patet, minora semper eligantur: quia & qui murorum undique ambitu, ne fugiat, clauditur, ibi se in figam præcipitat, ubi brevior murus invenitur. Hinc Paulus e, cum quosdam in ecclesia incontinentes aspiceret, concessit minima, ut majora declinarent, dicens: [Propter fornicationem autem consueque uxorem suam habeat.] Et quia tunc solum conjuges in admisione sine culpa sunt, cum non pro explenda libidine, sed pro suscipienda prole miscentur, ut hoc etiam, quod concesserat, sine culpa (quamvis minima) non esse monstraret, illico adjunxit [Hæc f autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium.] Non enim est sine vitio: quod ignoscitur, non præcipitur. Peccatum profecto vidit, quod posse indulgeri prævidit. Sed cum in dubiis constringimur, utiliter minimis subdimur, ne in magnis sine venia peccemus. ¶ Itaque plerumque nervorum Beemoth istius perplexitas solvitur, dum ad virtutes maximas per commissa minora transitur.

1. ¶ Emendat] Hoc loco in originali videtur constructio verborum perturbata & restituenda ex Gratiano.

DISTINCTIO XIV.

1. Erum hoc in una eademq; persona intelligitur. Ceteram an in diversis eadem dispensatio locum habeat, videlicet ut committamus minora, ne alii gravioribus implicetur, merito quaeritur.

C. I. ¶ Non sunt a nobis aliqua committenda delicta, ne alii graviora committantur.

De his ita scribit August. lib. Quasi, super Gen. cap. 42.

¶ Qvod g ait Sodomitæ Loth b [Sunt mihi dua filie, quæ nondum noverunt viros: producant illos ad vos, utrum illi quomodo placuerit vobis: tantum in viros istos ne faciatis iniquum:] quoniam prostituere volebat filias suas hac compensatione, ut viri hospites ejus nihil à Sodomitæ tale paterentur, utrum admittenda sit compensatio flagitiorum, vel quorumcumque peccatorum, ut nos faciamus mali aliquid, ne alius gravius malum faciat, an potius perturbationi Loth, non consilio tribuendum sit, quia hoc dixerit, merito quaeritur. Et nimirum periculosissimè

a fractus] orig. b al. gregi. c Ibid. cap. 20. d utiliter] orig. ut infra. e 1. Cor. 7. f Ibid. o. g. Ivo p. 9. cap. 19. h Gen. 19.